

Ἄλλὰ ὁ νεωτερισμὸς αὐτὸς εἰς τὴν ἀρίθμησιν, πὺ εἰσάγεται βαθμιαίως καὶ εἰς ἄλλους τομεῖς τῆς Διοικήσεως, καὶ σχετίζεται κάπως μὲ τὴν βαθμιαίαν μηχανοποίησίν της, μᾶς ἐμβάλλει εἰς σκέψιν !

Καὶ ἐδῶ, κ. Πρόεδρε, τολμῶ μίαν μικρὰν παρέκβασιν. Ἦδη ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους συντάσσεται ὄχι πλέον εἰς κεφάλαια καὶ ἄρθρα, ὅπως ἄλλοτε, ἀλλὰ εἰς κωδικοὺς ἐπίσης ἀριθμούς. Φαίνεται ὅτι ἡ μέθοδος αὐτὴ ἐξυπηρετεῖ τεχνικῶς λόγους πρακτικούς, διὸ καὶ γίνεται ὄλονεν εὐρύτερα χρῆσις αὐτῆς. Τὸ θέμα τῆς βαθμιαίας μηχανοποιήσεως τῆς Διοικήσεως ἀπασχολεῖ σήμερον μίαν νέαν ἐπιστήμην, τὴν τεχνικὴν τῆς Διοικήσεως. Γνωρίζω ἤδη ὅτι εἰς ὠρισμένας χώρας, προκειμένου νὰ ἐνεργηθοῦν προαγωγαὶ ὑπαλλήλων ἀνηκόντων εἰς μεγάλους κλάδους μὲ πολυἀριθμον προσωπικόν, χρησιμοποιοῦνται διάτρητα δελτία. Τὸ σχῆμα καὶ ἡ διάταξις τῶν διατρήσεων εἰς τὰ δελτία ταῦτα εἰκονίζει τὴν βαθμολογίαν καί, ὡς εἴπωμεν, καὶ τὴν ποιότητα τῶν ὑποψηφίων. Τὰ διάτρητα αὐτὰ δελτία ὄψιτονται εἰς ὑπολογιστικὸν μηχανήμα, τὸν ἄλλως καλούμενον «ἠλεκτρονικὸν ἐγκέφαλον», διὰ νὰ ἀπαντήσῃ ποῖος εἶναι ὁ προακτέος. Βεβαίως, μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον κερδίζεται χρόνος. Πῶς ὅμως θὰ ἱκανοποιηθῇ ὁ Νόμος, ὅταν ἀπαιτῆ στάθμισιν προσόντων, ἰδίαν ἀντίληψιν τοῦ κρίνοντος καὶ ἄσκησιν διακριτικῆς ἐξουσίας; Δύναται ἡ μηχανὴ νὰ αἰτιολογήσῃ τὴν γνώμην της; Ἐγκυροὶ Καθηγηταὶ τοῦ Διοικητικοῦ Δικαίου ἐπεσήμαναν ὅτι διὰ τῆς χρήσεως τῶν μηχανικῶν μέσων καταργεῖται ἡ προσωπικὴ προσφορά τοῦ διοικητικοῦ ὄργάνου εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου, καθὼς καὶ ἡ διακριτικὴ ἐξουσία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν κλειδίαν τῆς ἀγαθῆς διοικήσεως. Δι' αὐτὸ ὁ καθηγητὴς κ. Forsthoft εἶπεν ὅτι ἀποκλείεται ἡ μηχανή, ἐκεῖ ὅπου ἡ δρᾶσις τῆς Διοικήσεως σχετίζεται μὲ χρησιμοποίησιν ἐπιστημονικῶν δεδομένων καὶ μὲ ἄσκησιν πολιτιστικῆς δραστηριότητος, φυσικά, λαμβανομένης ὑπὸ εὐρυτάτην ἔννοιαν. «Ὅπισθεν μιᾶς διοικ. πράξεως, γράφει, πρέπει νὰ ἴσταται εἷς σκεπτόμενος ὑπάλληλος, ἀπονέμων δικαιοσύνην, ἐνῶ τώρα ἀρχίζει νὰ ἴσταται μία μηχανή». (Βλ. μελέτην Π. Δαγτόγλου, εἰς Ἐπιθ. Δ. Δικαίου, 1960, σ. 63).

Ἡ χρῆσις λοιπὸν μηχανικῶν μέσων πρέπει νὰ εἶναι λελογισμένη εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Κράτους, διότι εἰς τὴν Διοίκησιν, δὲν γίνονται μόνον ἀθροίσεις καὶ πολλαπλασιασμοί, ἀλλὰ ὅλαι αἱ ἐνέργειαι διαπνέονται ἀπὸ ἓν ἐνιαῖον πνεῦμα δικαιοσύνης, πὺ ἀποβλέπει εἰς τὴν ὀρθὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου, τὴν προστασίαν τῶν δικαιωμάτων τῶν πολιτῶν καὶ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐννοίας τοῦ Κράτους Δικαίου καὶ τῆς ἀγαθῆς καὶ χρηστῆς Διοικήσεως.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, δηλαδὴ τῆς βαθμιαίας μηχανοποιήσεως τῆς Διοικήσεως, ἔχει φυσικὰ γνώμην, λόγῳ τῆς ἀποστολῆς του, καὶ τὸ ΑΣΔΥ, εὐχομαι δὲ

ή γνώμη του αυτή να είναι πεφωτισμένη. Ἐς μὴ νομισθῆ ὅτι βαδίζω ἐναντίον τοῦ θεύματος. Σέβομαι τὴν τεχνικὴν καὶ θαυμάζω τὰ ἐπιτεύγματά της, ἀλλὰ ἔργον τοῦ Δικαίου καὶ τῶν Ἡθικῶν Ἐπιστημῶν εἶναι νὰ διαφυλάξουν ὅσον δύνανται τὴν παρουσίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν του ἐπίδρασιν.

Κλείω αὐτὴν τὴν παρένθεσιν, κ. Πρόεδρε, καὶ τεματίζω τὴν ἔκθεσίν μου, διατυπῶν τὴν γνώμην ὅτι τὸ ΑΣΔΥ εἶναι θεσμὸς χρήσιμος, καὶ ὅτι κατὰ τὴν πρώτην εἰκοσαετίαν, διῆλθε νικηφόρος τὰς ἀσθενείας τῆς παιδικῆς ἡλικίας, πού τὰς διέρχονται ὅλοι οἱ νεοσύστατοι θεσμοὶ εἰς τὰ πρῶτα βήματά των. Ἐλειτούργησε καλῶς, ἐπροστάτευσεν κατὰ τὸ δυνατόν τὴν ἐνότητα τῶν θεσμῶν τοῦ Δικαίου τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, συνετέλεσεν εἰς τὴν παγίωσιν καὶ βελτίωσιν τοῦ θεσμοῦ τῶν εἰσαγωγικῶν διαγωνισμῶν, καὶ ἐν γένει, ἐξεπλήρωσε τὴν ἀποστολὴν του μὲ εὐσυνειδησίαν, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀντοχήν. Ἐχρειάζετο δὲ ἀντοχή, διότι, εἰς τελευταίαν ἀνάλυσιν, εἰς τὸ ΑΣΔΥ ἔχει ἀνατεθῆ ἡ προστασία τῶν θεσμῶν τοῦ Ἑπαλληλικοῦ Δικαίου. Φυσικά, ἡ προστασία αὕτη εἶναι ἀνατεθειμένη κατὰ κύριον λόγον εἰς τὸ Συμβ. Ἐπικρατείας. Ἀλλὰ τὸ Συμβ. Ἐπικρατείας ἐπεμβαίνει κατὰ σ τ α λ τ ι κ ῶ ς, διὰ τῆς ἀκυρώσεως μιᾶς παραβάσεως. Τὸ ΑΣΔΥ πρέπει νὰ ἐπεμβαίη π ο λ η π τ ι κ ῶ ς, νὰ ἀναχαιτίζη τὴν παράβασιν. Ἴδου διατὶ χρειάζεται ἀντοχὴ καὶ σωφροσύνη. Καὶ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ τοῦ ἀναγνωρισθοῦν αὐταὶ αἱ ἀρεταί, τὰς ὁποίας ἐπέδειξεν ὁ νέος οὗτος θεσμὸς εἰς ἓνα χῶρον ἄκρως δυσχερῆ, ὅπως εἶναι ὁ χῶρος τῆς ἐνεργοῦ Διοικήσεως».

★

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας κ. **Γρηγ. Κασιμάτης** λαβὼν ἀκολούθως τὸν λόγον, εἶπε τὰ ἑξῆς :

«Ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ φιλτάτου συναδέλφου Προέδρου κ. Στασινοπούλου ἀποτελεῖ μίαν ἀκόμη ὑπηρεσίαν του πρὸς τὸ Ἔθνος. Τὸν εὐχαριστοῦμεν θερμῶς.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμεν τὰ ἐπιτεύγματα πού τιμοῦν τὸν τόπον μας. Τὸ «Ἀνώτατον Συμβούλιον Δημοσίων Ἑπηρεσιῶν» ἀποτελεῖ θεσμὸν ὁ ὁποῖος προηγίθη τῆς ψυχολογίας τοῦ λαοῦ μας. Διότι ἀποβλέπει εἰς τὴν κατοχύρωσιν τῆς μονιμότητος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ τὴν δημιουργίαν διαδικασίας διὰ τὴν πρόσληψιν αὐτῶν. Διότι ἄνευ ἀδιαβλήτου διαδικασίας εἰσόδου εἰς τὸν κλάδον, καὶ ἡ μονιμότης εἶναι δύσκολος.

Τὴν λέξιν, πράγματι, μονιμότης τὴν χρησιμοποιοῦμεν ἀπὸ αἰῶνος σχεδόν. Ἀλλὰ σπανίως τὴν ἐφαρμοζομεν. Ὁ Τρικούπης καὶ ὁ Δεληγιάννης ὅταν ἐκέρδιζαν τὴν ἐξουσίαν, ἦσαν δι' ὀλίγας ἡμέρας τὴν μονιμότητα, ἀπέλυαν τοὺς ἀντιφρονούντας, διώριζαν τοὺς φίλους των καὶ ἐπανέφεραν τὴν μονιμότητα !

Κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος τὸ 1911, ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος ἐπέβαλε συνταγματικῶς τὴν μονιμότητα. Πρῶτος, ὅμως, αὐτὸς τὴν ἤρε τὸ 1917. Καὶ ἔκτοτε, δὲν γνωρίζω ἂν τὰ ἔτη ἐφαρμογῆς τῆς εἶναι περισσότερα ἀπὸ τὰ ἔτη τῆς ἀναστολῆς τῆς!

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαδικασίαν προσλήψεως διὰ διαγωνισμοῦ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, αὕτη τελεῖ, ἢ ἐν διαρκεῖ σχεδὸν ἀναστολῇ διὰ νόμου, ἢ καταστρατηγῆσει διὰ τῆς μεθόδου τοῦ διορισμοῦ ἐκτάκτων.

Βεβαίως ὑπάρχει καὶ ἡ ἄλλη ὄψις. Ἡ κακὴ χρῆσις τῆς μονιμότητος ἀπὸ τοὺς ὑπαλλήλους, νομίζοντας ὅτι αὕτη τοὺς παρέχει δικαιώματα, ἐπὶ τοῦ συγκεκριμένου καθίσματος τῆς ὑπηρεσίας των καὶ μὴ ἀντιλαμβανομένους ὅτι οἱ Ὑπουργοί, ὅταν ἐνεργοῦν νομίμως εἶναι προϋστάμενοι καὶ ὄχι ὑφιστάμενοί των.

Κἀτι τὸ ἀνώμαλον ὑπάρχει εἰς τὴν ψυχολογίαν μας. Καὶ πρέπει νὰ διορθωθῇ βαθμηδόν. Εἰς τοῦτο θὰ συντελέσῃ τὸ ΑΣΔΥ. Ἐχω ὅμως δεινὰς ἀμφιβολίας ἂν ἡ ἰσοβιότης τῶν μελῶν του, διοριζομένων ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, θὰ διορθώσῃ τὰ πράγματα. Μᾶλλον ὄχι».



Ὁ κ. **Κ. Τσάτσος** ἐξῆρε ἐπίσης τὸ ἔργον τοῦ ΑΣΔΥ καὶ ἐτόνισε τὴν ἀνάγκην νὰ ἐνισχυθῇ τὸ κῦρος αὐτοῦ. Τοῦτο θὰ ἐπετυγχάνετο κυρίως διὰ τῆς θεσπίσεως συνταγματικῆς διατάξεως καθιερούσης τὸν θεσμόν, ὡς συνταγματικὸν θεσμόν, καὶ τὴν ἰσοβιότητα τῶν παρόρων καὶ συμβούλων τοῦ ΑΣΔΥ.



Ὁ κ. **Μ. Στασινόπουλος**, λαβὼν ἐκ νέου τὸν λόγον, εἶπε τὰ ἑξῆς :

Ἐὐχαριστῶ τὸν κ. Πρόεδρον διὰ τοὺς καλοὺς του λόγους, οἱ ὁποῖοι μοῦ δίδουν ἀφορμὴν νὰ προσθέσω εἰς ὅσα ἀνεκοίνωσα, ὀλίγας λέξεις πρὸς τὸν σκοπὸν ν' ἀποσαφηνισθῇ κάπως ἡ ἔννοια καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς μονιμότητος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἢ ὁποία ἀποτελεῖ θεσμὸν στενῶς συνδεδεμένον μὲ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, καθὼς καὶ τὰ ὅρια μέχρι τῶν ὁποίων πρέπει οἱ ὑπάλληλοι νὰ ἐπωφελοῦνται ταύτης.

Ἡ μονιμότης δὲν ἀποτελεῖ ἐν δῶρον τοῦ Συντάγματος πρὸς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους. Ἐχει θεσπισθῇ ἀπὸ τὸ Σύνταγμα ὡς στοιχεῖον τοῦ πολιτεύματος, προοριζόμενον νὰ μετριάξῃ τὴν παντοδυναμίαν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ παραγοντος. Ὁ μόνιμος ὑπάλληλος, ἔχει ὡς προορισμὸν νὰ διατηρῇ τὴν συνέχειαν εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς Διοικήσεως, εἰσφέρων τὰς τεχνικὰς γνώσεις του, τὰ ἐπιστημονικά του ἐφόδια καὶ τὴν πεῖραν του. Ἀφ' ἐτέρου, ὁ μόνιμος ὑπάλληλος ὑπενθυμίζει ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸν Ὑπουργὸν τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν καὶ τὸν

νόμιμον τρόπον ἐνεργείας, συμβάλλων οὕτω, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης, εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ἐννοίας τοῦ Κράτους δικαίου.

Εἰς ταῦτα ὁ Ὑπουργός, παροδικῶς προϋστάμενος τῶν διοικητικῶν ὑπηρεσιῶν, ἔνεκα τῆς ἐναλλαγῆς τῶν προσώπων εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ὑπουργοῦ, εἰσφέρει τὸ πολιτικὸν του πρόγραμμα, ὡς ἐκπρόσωπος τῶν ἐκάστοτε ἀντιλήψεων τῆς κοινῆς γνώμης. Ἐπιστήμη λοιπὸν καὶ τεχνικὴ ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου πολιτικὸν πρόγραμμα δέον νὰ συνεργάζωνται ἁρμονικῶς διὰ νὰ ἐπιτευχθῆ ὁ ἀληθὴς σκοπός, δι' ὃν τὸ Σύνταγμα ἐθέσπισε τὴν μονιμότητα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Ἐκ τοῦ ἐπιπέδου εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκονται τὰ πολιτικὰ ἤθη ἐξαρτᾶται, νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ ὁ Ὑπουργὸς τὴν περιοχὴν τῶν γενικῶν πολιτικῶν κατευθύνσεων καὶ νὰ μὴ ἐπιζητῆ νὰ ἐπιβάλῃ τὰς γνώμας του ἐπὶ τῶν τεχνικῶν καὶ νομικῶν ὑπηρεσιακῶν ἀντιλήψεων τῆς ὑπηρεσίας, οὔτε ὅμως καὶ ἡ ὑπηρεσία, δηλαδὴ ἰδίως οἱ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῆς Διευθύνται καὶ Γενικοὶ Διευθύνται νὰ ἐξέρχωνται τῶν τοιούτων ὑπηρεσιακῶν πλαισίων καὶ νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸ πεδίον τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος. Τότε ἐξασφαλίζεται ἡ ἁρμονικὴ συνεργασία τῶν δύο παραγόντων. Προϋπόθεσις ὅμως βασικὴ διὰ τὴν τοιαύτην ἁρμονικὴν συνεργασίαν εἶναι ἡ ἀπόλυτος πολιτικὴ οὐδετερότης τοῦ μονίμου ὑπαλλήλου. Δι' αὐτὸ ἐδίδασκα πάντοτε ἀπὸ τῆς ἔδρας ὅτι ὁ συνταγματικὸς θεσμὸς τῆς μονιμότητος στηρίζεται κατὰ τρόπον αὐτονόητον εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀποχὴν τῶν μονίμων ὑπαλλήλων ἀπὸ τὴν πολιτικὴν, διότι μόνον οὕτω εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχουν οἱ μόνιμοι ὑπάλληλοι τὴν ἐμπιστοσύνην ὅλων τῶν ἐκάστοτε Ὑπουργῶν, ἀπὸ ὁποιοῦδήποτε κόμμα καὶ ἂν προέρχωνται. Δι' αὐτὸ ἄλλωστε τὸ Σύνταγμα ἀπαγορεύει τὴν ἐκλογὴν ὑπαλλήλου ὡς βουλευτοῦ. Ὅταν ὁ ὑπάλληλος τηρῆ αὐτὸ τὸ καθῆκον του, νὰ παραμένῃ πολιτικῶς οὐδέτερος, ἡ συνεργασία του μετὰ τὸν Ὑπουργὸν θὰ εἶναι ἁρμονικὴ, καθὼς καὶ ὅταν ὁ Ὑπουργὸς δὲν παραγνωρίζῃ τὰς ὑπηρεσιακὰς, τεχνικὰς καὶ νομικὰς ἀπόψεις.

Τώρα, πῶς πρέπει νὰ ἐπιτυγχάνεται αὐτὴ ἡ ἁρμονικὴ συνεργασία καὶ ὁ ἀμοιβαῖος σεβασμὸς τῶν ἀντιστοίχων δικαιωμάτων καὶ ἀρμοδιοτήτων, τοῦτο ἀποτελεῖ μέγα πρόβλημα, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν δύναται τις νὰ δώσῃ συνταγὴν λύσεως. Ἡ λύσις ὅμως ὑπεδηλώθη ἤδη εἰς ὅσα εἶπα προηγουμένως. Ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐπιπέδου εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκονται τὰ πολιτικὰ ἤθη. Ἄλλωστε ἐκ τοῦ στοιχείου τούτου ἐξαρτᾶται γενικώτερον καὶ ἡ πραγματάωσις τῶν σκοπῶν τοῦ συγχρόνου Κράτους δικαίου».